

УДК 81'25: 811.111 (043.2)

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2026-216-35>

## ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ СИСТЕМ МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДУ У ВІДТВОРЕННІ СУЧАСНОЇ ПУБЛІЦИСТИКИ

### ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF MACHINE TRANSLATION SYSTEMS IN MODERN PUBLICISTIC TEXTS RENDERING

**Плетенецька Ю. М.,**

*orcid.org/0000-0002-1417-4269*

*кандидат філологічних наук, доцент,*

*доцент кафедри іноземних мов*

*Навчально-наукового інституту міжнародних відносин*

*Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

**Чепурна З. В.,**

*orcid.org/0000-0002-5133-7629*

*старший викладач кафедри теорії, практики та перекладу німецької мови*

*Національного технічного університету України*

*«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

**Яковенко А. О.,**

*orcid.org/0009-0007-6688-7264*

*викладач англійської мови ТОВ «Англійська Група»*

Статтю присвячено машинному перекладу, роль якого у сучасному світі не можна перебільшити. Фокус статті зосереджено на перевагах і недоліках окремих систем машинного перекладу під час відтворення англійської інтернет-публіцистики. Точність, граматична та прагматична правильність перекладу публіцистичних текстів є ключовими чинниками для їх адекватного сприйняття та розуміння аудиторією. Аналіз перекладів вказує на наявність лінгвістичних, текстових та функціонально-прагматичних помилок. Лінгвістичні помилки пов'язані з підбором еквіваленту слова, визначенням зв'язків допоміжних дієслів, узгодженням часових форм дієслова, невідповідністю пари іменник-займенник, невідповідністю пари іменник-прикметник/дієприкметник, неправильним відмінком та родом іменників, неузгодженістю граматичних родів підмета та присудка та неправильним використанням парних сполучників. Серед текстових помилок виокремлено неточний переклад терміна, буквальний переклад, що не відповідає контексту, зайві деталі, які спотворюють контекст, неправильний порядок слів, багатослів'я та використання росіянізмів. Функціонально-прагматичні помилки передбачають неправильне відтворення смислових відтінків значень слів, недоречний вибір відповідника багатозначного слова, синтаксичний буквалізм та спотворення емоційного змісту оригіналу.

Системний аналіз хиб машинного перекладу на основі сучасної англійської інтернет-публіцистики дозволяє розкрити основні проблеми та виклики, з якими стикаються машинні системи під час роботи з високоінформативними текстами, що мають специфічний стиль і лексику та зробити висновки щодо ефективності програм машинного перекладу й визначити можливості їх вдосконалення.

Стаття також акцентує на особливій ролі людського фактору під час машинного перекладу текстів, зокрема в процесі попереднього редагування та після редагування, особливо в контексті складних та важливих матеріалів, доступних на просторах Інтернету.

**Ключові слова:** системи машинного перекладу, публіцистичні тексти, текстові, лінгвістичні, функціонально-прагматичні помилки, після редагування.

© Плетенецька Ю. М., Чепурна З. В., Яковенко А. О., 2026



Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

The article is devoted to machine translation, the role of which cannot be exaggerated in the modern world. The focus of the article is on the advantages and disadvantages of certain machine translation systems in the process of rendering of English-language Internet publicistic texts. Accuracy, grammatical and pragmatic correctness of translation of publicistic texts are key factors for their adequate perception and understanding by the audience. Analysis of translations indicates the presence of linguistic, textual and functional-pragmatic errors. Linguistic errors involve a mischievous word equivalent, misdefined relations in auxiliary verbs, misalignment of verb tense forms, noun-pronoun pair mismatch, noun-adjective/adjective pair mismatch, irregular case and gender of nouns, inconsistency of subject and predicate grammatical genders, and misuse of correlative conjunctions. Among the textual errors, the inaccurate translation of the term, the literal translation that does not correspond to the context, unnecessary details that distort the context, incorrect word order, verbosity and the use of Russianisms are highlighted. Functional and pragmatic errors involve incorrect reproduction of semantic shades of word meanings, inappropriate choice of the equivalent of a multi-meaning word, syntactic literalism and distortion of the emotional content of the original.

System analysis of machine translation errors based on modern English Internet publicistic texts allows us to reveal the main problems and challenges faced by machine systems when working with highly informative texts that have a specific style and vocabulary, and to draw conclusions about the effectiveness of machine translation programs and determine the possibilities of their improvement.

The article also emphasizes the special role of the human factor during machine translation of texts, in particular in the process of pre-editing and post-editing, especially in the context of complex and important materials available on the Internet.

**Key words:** machine translation systems, publicistic texts, textual, linguistic, functional and pragmatic errors, after editing.

**Постановка проблеми.** Швидке зростання ролі автоматизованих систем перекладу в сучасному інформаційному просторі визначає потребу дослідити особливості їхнього функціонування та ефективність й адекватність виконання перекладів текстів, що мають важливий інформаційний зміст. Інтернет-публіцистика охоплює значний обсяг контенту, що постійно оновлюється й потребує оперативного перекладу для досягнення широкої аудиторії. Однак сьогодні жодна система машинного перекладу не дозволяє отримати ідеальний результат без додаткової обробки. Таким чином, основним питанням, що постає перед перекладачем, є якість текстів, перекладених за допомогою таких систем. При цьому машинний переклад є складним процесом, що вимагає послідовного застосування різноманітних алгоритмів для ефективного перекладу тексту з однієї мови іншою. Цей процес включає розпізнавання мови, аналіз граматичної структури, вибір відповідників та генерацію перекладу, а також оцінку та корекцію результату.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Дослідження ефективності систем машинного перекладу неодноразово привертало увагу як зарубіжних, так і українських мовознавців, теоретиків і практиків перекладу, серед яких О. Бояр [1], М. Карл [2], М. Черагі [3], М. Форкада [4], В. Хатчінз [5], Ф. Коін [6], М. Окпор [7], М. Бенжамін [8], А. Бірюков [9], Л. Гречуха [10], А. Колесник [11], Н. Кочеткова [12], А. Міщенко [13]. Особливості перекладу публіцистичних текстів за допомогою машинних систем викладено в роботах Є. Акулова [14], А. Гудманяна, А. Сітко, І. Струк [15], Ю. Плетенецької, А. Яковенко [16]. З огляду на значну кількість наукових розвідок, присвячених цьому питанню, варто зауважити, що системи МП перебувають у процесі постійного розвитку та вдосконалення, тому необхідним є постійний теоретико-практичний огляд вдосконалених систем.

Як основну інформаційну базу в теоретичному аспекті було використано роботи А. Бірюкова [9], А. Гудманяна [17], [18], Л. Компанцевої [19], Н. Кочеткової [12], Т. Шмігера [20], Л. Чернікової [21], Ж. Мацак, Т. Скоробагатова [22] та ін.

**Мета дослідження.** Мета дослідження полягає в аналізі переваг та недоліків трьох систем машинного перекладу (СМП) (Google Translate, Reverso Context, DeepL), які виокремлено в ході перекладу такими системами текстів сучасної англійської інтернет-публіцистики.

**Виклад основного матеріалу.** Переклад текстів у сфері інтернет-публіцистики дуже відрізняється залежно від тематики. Економічні та політичні тексти мають прості синтаксичні

та граматичні структури й не несуть у собі емоційного забарвлення, тому машинні системи можуть краще впоратися з їх перекладом. Натомість художні тексти є досить складними як у синтаксичному, так і стилістичному аспектах, що впливає на пропонований автоматичними системами переклад. Саме тому важливо пам'ятати про специфічні особливості кожної тематики [23, с. 210].

Під час аналізу економічних та політичних текстів слід звернути особливу увагу на термінологію та професійну лексику. Для їх перекладу зазвичай використовують не загальні, а вузько-спрямовані словники в конкретній галузі. Останнім часом в українській мові з'явилося багато запозичень з англійської, і тому під час перекладу таких текстів за допомогою СМП трапляються слова, перекладені транслітерацією, що не завжди правильно передає сенс оригінального тексту. Крім того, у перекладі має бути присутня однаковість термінології, тобто терміни перекладають за своїм точним значенням у всьому тексті без використання перефразувань і синонімів. Основними стилістичними труднощами також виступають стійкі та ідіоматичні вирази, що можна вживати як у повсякденному мовленні, так і в економічному контексті [23, с. 211]. Часто системи машинного перекладу не бачать цю різницю, тому некоректно перекладають такі фрази. Для обох тематик також характерний пасивний стан в оригінальних текстах, який українською найчастіше перекладають безособовими або неозначено-особовими реченнями. Як в економічних, так і в політичних текстах часто трапляються аббревіатури та скорочення, що створює певні труднощі під час перекладу для професійних перекладачів, і систем МП. Відмінною рисою таких текстів є логічність і точність їхнього перекладу за відсутності оціночних суджень, емоційного забарвлення чи експресивності [24, с. 123].

Порівняно з усіма попередніми текстами художні твори є найбільш складними для перекладу, як для професійного перекладача, так і для СМП. Варто зазначити, що в художніх творах трапляється дуже велика кількість виразних засобів, що помітно ускладнює завдання автоматичним системам, оскільки вони не можуть самостійно визначити ці засоби і правильно з погляду стилістики, перекласти [25, с. 73]. Крім цього в текстах художнього стилю часто можна побачити гру слів, стійкі вирази, фразеологізми, ідіоми і навіть прислів'я. Однією з основних складнощів художнього тексту є багатозначні слова. Потрібне значення слова для конкретного контексту може обрати лише перекладач, який здатен враховувати стилістику тексту, на відміну від автоматичної системи.

Отже етапи попереднього редагування та після редагування відіграють одну з ключових ролей під час перекладу тексту з вихідної мови цільовою з використанням автоматичних систем машинного перекладу, оскільки саме за підсумками такого редагування текст стає придатнішим для використання СМП

Завдяки визначенню перекладацьких індикаторів, створенню контрольованої мови та дотриманню її правил під час попереднього редагування кінцевий результат автоматичного перекладу буде значно вищим за якістю й точністю, що полегшить роботу перекладача на етапі післяредагування, де необхідно буде виправити похибки комп'ютерної системи. Крім цього, для продукування відмінного перекладу недостатньо враховувати лише якість і особливості вихідного тексту, також варто брати до уваги рівень розробки використовуваної системи машинного перекладу.

У. Беннет, зокрема, виокремлює чотири основних види перекладацьких помилок:

1. Функціонально-прагматичні помилки. Вони виникають в результаті неадекватного розв'язання прагматичних проблем перекладу. Ці помилки можуть включати неправильне врахування вимог аудиторії, контексту або мети комунікації.

2. Культурні помилки. Вони виникають в результаті неправильного відтворення специфічних культурних умовностей. Ці помилки різниці у вживанні стосуються невідповідностей у тексті-оригіналу та тексті-перекладу мовних виразів, зокрема культурно-специфічної лексики.

3. Лінгвістичні помилки. Вони виникають в результаті неадекватного перекладу мовних структур. Ці помилки можуть включати неправильне використання граматичних конструкцій, вибір невідповідних слів або фраз, а також порушений порядок слів.

4. Текстові помилки. Вони пов'язані з проблемами перекладу певного тексту. Ці помилки можуть виникати через складність оригінального тексту, наявність сленгу, архаїчних виразів або термінів, що потребують особливого перекладацького підходу [20, с. 88].

З метою аналізу таких помилок, ми порівняли якість перекладу уривків статей з “The New York Times” та “The Guardian” з англійської мови українською, виконаних за допомогою Google Translate, Reverso Context та DeepL.

Зокрема, прикладом текстової помилки є переклад речення зі статті “Taylor Swift, the Pope: in the Age Of AI and Deepfakes, Who Do You Trust?” з інтернет-видання “The Guardian”:

*“If you wanted to find out what was happening in the world in Paris in 1750, you went to l’arbre de Cracovie, or “the Krakow tree”.”* [26]

**Google Translate:** *Якщо ви хотіли дізнатися, що відбувалося у світі в Парижі в 1750 році, ви йшли до l’arbre de Cracovie, або «Краківське дерево».*

**Reverso Context:** *Якщо ви хотіли дізнатися, що відбувається в світі в Парижі в 1750 році, ви пішли в l’arbre de Cracovie, або «краківське дерево».*

**DeepL:** *Якщо ви хотіли дізнатися, що відбувається у світі в Парижі в 1750 році, ви йшли до l’arbre de Cracovie, або «Краківського дерева».*

Програма неправильно відтворила закінчення слова, а саме знехтувала необхідністю узгоджувати відмінки іменника в перекладі, оскільки не розпізнала особливості мови. В обох варіантах перекладу від Reverso Context та Google Translate словосполучення «Краківське дерево», вжито в називному відмінку замість родового: «Краківського дерева», як того вимагає відтворення англійського прийменника напрямку “to”. Прикметно, що в перекладі системи машинного перекладу DeepL така помилка відсутня.

Функціонально-прагматична помилка спостерігається у перекладі наступного речення:

*“Second, the rise of “newsfluencers” fracturing our once-shared informational reality even further.”* [26]

**Google Translate:** *По-друге, зростання кількості «новинних людей», які ще більше руйнують нашу колишню спільну інформаційну реальність.*

**Reverso Context:** *По-друге, зростання «новинних флюенсерів» руйнує нашу колишню спільну інформаційну реальність ще далі.*

**DeepL:** *По-друге, поява «нюзфлюенсерів», які ще більше розривають нашу колишню спільну інформаційну реальність.*

“Newsfluencers” – є новоутворенням на основі слів *news* та *influencer*, яке тлумачиться як лідер думок, впливова особа в медіапросторі, тобто це людина, думка якої має вагоме значення для її аудиторії. Транслітерований переклад, запропонований системою DeepL у цьому випадку не є найкращим варіантом, на нашу думку, проте решта перекладів не несуть інформаційного навантаження взагалі, оскільки не відтворюють контекст. Щось на кшталт: лідери медіа думок чи медійні інфлюенсери, було б доречніше.

Прикметно, що всі системи перекладу здебільшого витримують формальний стиль оригіналу. У цьому контексті вартим уваги є уривок зі статті “As Election Nears, Kelly Warns Trump Would Rule Like a Dictator” з інтернет-видання “The New York Times”:

*“Few top officials spent more time behind closed doors in the White House with President Donald J. Trump than John F. Kelly, the former Marine general who was his longest-serving chief of staff”* [27].

**Google Translate:** *Мало хто з високопосадовців проводив більше часу за зачиненими дверима в Білому домі з президентом Дональдом Дж. Трампом, ніж Джон Ф. Келлі, колишній генерал морської піхоти, який найдовше був керівником його штабу.*

**Reverso Context:** *Мало хто з топ-чиновників проводив більше часу за закритими дверима в Білому домі з президентом Дональдом Дж.Трампом, ніж Джон Ф. Келлі, колишній генерал морської піхоти, який був його начальником штабу, який найдовше обіймав посаду.*

**DeepL:** *Мало хто з високопосадовців провів більше часу за зачиненими дверима Білого дому з президентом Дональдом Трампом, ніж Джон Ф. Келлі, колишній генерал морської піхоти, який найдовше перебував на посаді керівника його апарату.*

Попри вдале збереження формального стилю в перекладі, відтворення синтаксичної структури запропонованого речення усіма системами перекладу є дослівним і важкозрозумілим українському читачеві. Зокрема, дослівний переклад конструкції оригіналу: «Мало хто з ... .., ніж...» порушує темо рематичні зв'язки речення, є нечитабельним і вимагає заміни з повною перебудовою синтаксису речення. Як варіант: *Джон Ф. Келлі, колишній генерал морської піхоти, який найдовше був начальником штабу президента Дональда Трампа, проводив з ним за зачиненими дверима більше часу, ніж інші високопосадовці.*

Система Google Translate вдало підбрала переклад терміна “top officials” як «високопосадовці», точно відтворила вираз «за зачиненими дверима». Проте, посадова особа, яка безпосередньо керує діяльністю штабу є *начальником штабу*, а не *керівником*. Таку лексичну помилку варто виправити.

Переклад Reverso Context є також важко придатним до читання, крім того, виявляє надлишкове вживання сполучника підрядності «який».

У перекладі системи DeepL крім непритаманного для української мови синтаксису, більш природно було б вжити стисліший вираз «був керівником» замість багатослівного «*перебував на посаді керівника*».

**Висновки.** Отримані дані дослідження підтверджують, що сучасні СМП, зокрема Google Translate, Reverso Context та DeepL, мають як переваги, так і недоліки. Аналіз перекладів вказує на наявність лінгвістичних, текстових та функціонально-прагматичних помилок. Лінгвістичні та текстові помилки значно погіршують якість перекладу, роблять його не лише неточним, а й складним для розуміння. Функціонально-прагматичні помилки погіршують ефективність перекладу у досягненні комунікативної мети оригіналу, що може вплинути на розуміння, реакцію та емоційне сприйняття аудиторії.

За результатами аналізу перекладів, виконаних програмами-перекладачами (СМП), можна зробити висновок, що сучасні системи не завжди досягають семантико-синтаксичної та прагматичної адекватності. Перед початком редагування фахівцеві часто доводиться звертатися до оригінального тексту, оскільки переклад може бути неповним або недостатньо точним. Щодо адекватності відтворення інформації, аналіз помилок показав, що переклади, виконані програмами-перекладачами, можуть спотворювати зміст оригіналу чи ідею тексту. Саме тому, варто зацентувати на особливій ролі людського фактору під час перекладу текстів, особливо в контексті складних та важливих матеріалів, доступних на просторах Інтернету.

Серед переваг у роботі систем машинного перекладу варто відзначити неухильне дотримання ними стилістичної, а саме формальної відповідності текстів оригіналу і перекладу.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Bojar O. Findings of the 2016 Conference on Machine Translation. ACL 2016 FIRST CONFERENCE ON MACHINE TRANSLATION (WMT16), Berlin, Germany, August 11-12, 2016. *The Association for Computational Linguistics*. 2016. Volume 2: Shared Task Papers, P. 131–198.
2. Carl M., Way A. Introduction. *Recent Advances in Example-based Machine Translation: Text, Speech and Language Technology*. Dordrecht: Kluwer Academic, 2003. Vol. 21, P. 19–31.
3. Chéragui M.A. Theoretical overview of machine translation. *Proceedings ICWIT*, 2012. P. 160–169.
4. Choudhary K. Recent advances and applications of deep learning methods in materials science. *Computational Materials*. 2022. № 8. P. 1–26. DOI:10.1038/s41524-022-00734-6.

5. Hutchins W. J. Machine translation. Encyclopedia of literary translation into English. O. Classe. London, 2000. P. 884-885.
6. Koehn P. Statistical Machine Translation: The Basic, the Novel and the Speculative. SMT Tutorial. University of Edinburgh, 2006. 81 p.
7. Okpor M. Machine translation approaches: issues and challenges. *International Journal of Computer Science Issues (IJCSI)*. 2014. Vol. 11(5). P. 159–165. DOI: 10.13140/RG.2.2.12055.38561
8. Benjamin M. Qualitative Analysis of Google Translate across 108 Languages. Teach You Backwards, 2019. URL: <https://www.teachyoubackwards.com/qualitative-analysis/> (date of access: 10.01.2026).
9. Бірюков А. Оцінка якості системи машинного перекладу «Прагма 4.4» з німецько-українською мовною парою. *Studia Methodologica*, 2006. Вип. 18. С. 61–64.
10. Гречуха Л.О., Кузєбна В.В. Системи машинного перекладу: оглядовий аналіз. *Молодий вчений*. 2017. № 2. С. 372–375.
11. Колесник А. С. Огляд систем машинного перекладу. *Інтелектуальні системи та прикладна лінгвістика: II Всеукр. наук.-практ. конф.*, 28 березня 2013 р. : тези доповідей. Харків, 2013. С. 41–44.
12. Кочеткова Н.С., Ревіна О.В. Особливості машинного перекладу. *Філологічні науки. Питання теорії і практики*. Одеса: Грамота, 2017. № 6(72): в 3-х ч. Ч. 2, 106 с.
13. Міщенко А. Л. Машинний переклад у контексті сучасного науково-технічного перекладу. *Вісник ХНУ імені К. Н. Каразіна. Філологія*. 2013. № 73. С. 172–180.
14. Акулов Є.І. Англomовний публіцистичний текст: семантичні та прагматичні аспекти перекладу : магістерська дисертація. Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського, 2020. 96 с.
15. Гудманян, А.Г., Сітко, А.В., Струк, І.В. Функціонально-прагматична адекватність машинного перекладу публіцистичних текстів. *Львівський філологічний часопис*. 2019. Вип. 5. С. 48–54. DOI <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2019-5-8>.
16. Плетенецька Ю.М., Яковенко А.О. Хиби машинного перекладу (на матеріалі сучасної англomовної інтернет-публіцистики). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2024. № 67. С. 253–257. DOI <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2024.67.56>
17. Гудманян А.Г. Основи перекладознавства: навчальний посібник А.Г. Гудманян., А.В. Сітко, Г.Г. Єнчева. Вінниця : Нова книга, 2020. С. 174-177, 209-210.
18. Гудманян А.Г. Прагматична адекватність машинного перекладу. In: *Social communications in the innovative educational space: theoretical and applied aspects*. National Technical University of Ukraine Kyiv Polytechnic Institute, 2020. С. 142–152.
19. Компанцева Л.Ф. Інтернет-комунікація: когнітивно-прагматичний та лінгвокультурологічний аспекти: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня док. філол. наук: спец 10.02.20 «Германська філологія». Київ, 2007. 45 с.
20. Шмігер Т.В. Перекладознавчий аналіз у системі критики перекладу на початку ХХІ ст. Т. В. Шмігер. *Закарпатські філологічні студії*. 2018. Вип. 5 (2). С. 86–89.
21. Чернікова Л.Ф. Лінгвістична якість машинного перекладу. *Культура народів Причорномор'я*. 2012. № 248. С. 165–168.
22. Мацак Ж. Г., Скоробогатова Т. І. Машинний переклад та його специфіка. URL: [https://www.rusnauka.com/30\\_NIEK\\_2009/Philologia/54186.doc.htm](https://www.rusnauka.com/30_NIEK_2009/Philologia/54186.doc.htm) (дата звернення: 10.01.2025).
23. Циганюк, В. М. Особливості перекладу англійських економічних текстів українською мовою. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Вип. 16. С. 208–213. DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.16.39>.
24. Пустоварова О.О. Особливості технічного перекладу текстів наукового стилю. *Філологічні науки*. 2016. № 6. С. 122–124.
25. Ляндебурська К.І., Гудманян А.Г. Якість машинного перекладу усних та письмових текстів. Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика: збірник наукових праць. Київ, 2015. С. 72–77.
26. Hurst A. Taylor Swift, the Pope: in the Age of AI and Deepfakes, Who Do You Trust? URL: <https://www.theguardian.com/technology/deepfake> (date of access: 09.01.2026).
27. Schmidt M. S. As Election Nears, Kelly Warns Trump Would Rule Like a Dictator. URL: <https://www.nytimes.com/2024/10/22/us/politics/john-kelly-trump-fitness-character.html> (date of access: 10.01.2026).

Дата першого надходження статті до видання: 12.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 18.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 14.04.2026